

การสร้างสรรคทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น A Creation of Kan La Ya Yiam Hong Sam Chan for Ra Nad Thum Solo

จกฤกษ์ วัฒนากุล

Jakkrit Wattanakool

อาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

Lecturer from Suphanburi College of Dramatic Arts Buditpatanasilpa Institute of Fine Arts Ministry of Culture

*Corresponding Author Email: wattanakool2jk@gmail.com

Received: 10 October 2023

Revised: 6 December 2023

Accepted: 8 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ กลุ่มผู้รู้จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 20 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์สำนวนกลอนทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจและแนวคิดจากเพลงไทยสำเนียงจีนตามที่ได้ศึกษาจากครูดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านระนาดทุ้ม รวมถึงจินตนาการและประสบการณ์ทางด้านดนตรีไทยที่ได้รับความรู้ทางด้านระนาดทุ้มจากครูดนตรีไทยหลาย ๆ ท่าน โดยนำมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำมาผสมผสานเป็นทางเดี่ยวตามแนวคิด เพื่อให้ครบองค์ประกอบของคุณลักษณะของเพลงเดี่ยวระนาดทุ้ม อีกทั้งยังสอดแทรกท่วงทำนองภาษาเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และกลวิธี สีสานในการบรรเลงเพลงเดี่ยว เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ความไพเราะของทางเดี่ยวเพลงไทยสำเนียงจีนอย่างครบถ้วน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา นักดนตรีไทย และผู้ที่มีความสนใจในงานสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, ทางเดี่ยว, ระนาดทุ้ม

Abstract

This research consists purposes were to create a single track Pleng Kan La Ya Yiam Hong Sam Chan for Ra Nad Thum solo. is a Qualitative research The research tools were interviews and observational forms, with the target groups for the research being a group of 4 knowledgeable people, a group of 5 practitioners, and a group of 20 general informants who were selected through a purposive selection. The data collected from the interviews and related documents were then content analysis. The results of the study found that. of Kan La Ya Yiam Hong Sam Chan for Ra Nad Thum Solo that appeared in the creative work. The creator got inspiration and ideas from Thai songs with Chinese accents as he learned from Thai music teachers. with expertise in xylophone Including imagination and experience in Thai music that has gained knowledge in the xylophone from many Thai music teachers. by bringing it through the analysis process. Synthesize and combine them into a single concept. To complete the elements of the characteristics of solo xylophone songs. It also incorporates language melodies to create newness and techniques and styles in playing solo songs. to achieve consistency The melodiousness of a single track of Thai songs with Chinese accents in its entirety. Until it became a body

of knowledge in arts and culture in the form of a single track, Ranat Tum. To benefit students, Thai musicians and those interested in creative work.

Keywords: Creation, Solo, Ra Nad Thum

บทนำ

ระนาดทุ้มเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในวงปี่พาทย์และวงมโหรีมีการดำเนินงานทำนองแตกต่างจากเครื่องดนตรีชนิดอื่น อันเป็นส่วนกลอนลักษณะเฉพาะ ระนาดทุ้มเป็น เครื่องดนตรีไทยที่ประดิษฐ์ขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยลอกเลียนแบบระนาดเอกเดิมที่มีอยู่ มีเสียงทุ้มต่ำซึ่งแตกต่างจากเสียงระนาดเอกที่มีเสียงแหลม ผืนราดทุ้มนิยมประดิษฐ์ด้วยไม้ไผ่ เมื่อนำมาบรรเลงรวมวงแล้ว ทำให้เกิดความกลมกลืนของเพลง การบรรเลงระนาดทุ้มมีลักษณะการบรรเลงทยอยออกไปกับระนาดเอกหรือลำจังหะไปข้างหน้าบ้าง ย้อยไปข้างหลังบ้าง ทำให้การบรรเลงเพลงใดก็แล้วแต่เกิดอารมณ์ในบทเพลงขึ้นมากมายหลายลักษณะผู้ที่บรรเลงระนาดทุ้มได้ดีนั้น จะต้องผ่านการฝึกฝนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีทำนองหลัก คือ ซ้องวงใหญ่ เครื่องดนตรีชนิดนี้ เป็นเครื่องดนตรีไทยที่ให้ผู้ศึกษาดนตรีไทยเบื้องต้นใช้วางรากฐานเพื่อให้อรรถการใช้มือการแบ่งมือในการฝึกหัดดนตรีไทย ก่อนที่จะเริ่มพัฒนาไปศึกษาเครื่องดนตรีไทยประเภทการแปลทำนอง (ดุซงึ่ มีป้อม, 2556, น.332-333) ครูดนตรีไทยแต่ละสำนักต่างคิดประดิษฐ์วิธีการดำเนินงานอันเป็นทางเฉพาะของระนาดทุ้มทั้งบรรเลงเพลงหมู่ทางเดี่ยว

การบรรเลงเพลงเดี่ยวเป็นวิธีการบรรเลงอีกรูปแบบหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บรรเลงในด้านทฤษฎีด้านปฏิบัติ ความคล่องแคล่ว สามารถสะท้อนให้เห็นถึงครูผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยผ่านการสั่งสมประสบการณ์ และถ่ายทอดเพลงเดี่ยวให้ลูกศิษย์ดำรงไว้ซึ่งคุณค่าแห่งศิลปะชั้นสูง อีกทั้งความงามในอรรถรสของดนตรีไทย การบรรเลงเพลงเดี่ยวไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเริ่มขึ้นในสมัยใด แต่ได้รับความนิยม จนเริ่มมีการบันทึกแผ่นเสียงบ้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี เป็นพระมหากษัตริย์สยามประเทศ ราวปี พุทธศักราช 2446 จนถึงพุทธศักราช 2452 เป็นการเดี่ยวระนาดเอกเพลงการเวกและเดี่ยวปี่ในเพลงเชิดนอก โดนขุนเสนาบดีดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทีน) (ดุซงึ่ มีป้อม, 2556, น.31) ได้มีผู้อธิบายความหมายของเพลงเดี่ยว โดยคำว่า ทางเดี่ยว คือ การแสดงทักษะของนักดนตรีไทยด้วยเครื่องมือที่มีความถนัด อาจจะมีการขับร้องประกอบหรือไม่ก็ได้ เพลงเดี่ยวเป็นเพลงท่อนเดียวหรือเป็นเพลงเอกก็ได้ ซึ่งแต่ละท่อนจะต้องบรรเลงสองเที่ยว โดยเที่ยวแรกดำเนินทำนองช้า ๆ เรียกว่าทางหวานหรือทางโอด ส่วนเที่ยวสองดำเนินทำนองเร็วขึ้นเรียกว่าทางเก็บหรือทางพัน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2546, น.18) เพลงเดี่ยวเป็นเพลงที่ครูได้แต่งขึ้นเป็นพิเศษสำหรับบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรี ใช้บรรเลงในโอกาสพิเศษเพื่อเป็นการแสดงภูมิปัญญาของผู้คิดทางดนตรีให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรี โดยปกติการบรรเลงเพลงเดี่ยวผู้แต่งมักประดิษฐ์ทางการบรรเลงออกเป็น 2 ทาง คือ ทางกรอหรือทางหวานเที่ยวหนึ่ง และทางเก็บเที่ยวหนึ่ง แต่เพลงเดี่ยวบางเพลงอาจมีเฉพาะทางเก็บเพียงทางเดียวทั้งสองเที่ยวก็ได้ วิธีการดำเนินงานของเพลงที่ใช้สำหรับการบรรเลงเพลงเดี่ยวที่เรียกว่า ทางนั้น ผู้แต่งจะต้องประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยสอดแทรกกลเม็ดนานับประการ มีทั้งความไพเราะ โดดโผน ถึงแม้ว่าเพลงนั้นจะเป็นเพลงเดียวกับกับเพลงที่ใช้บรรเลงเพลงหมู่ผู้แต่งต้องคิดค้นทำนองขึ้นเป็นพิเศษ ราวกับว่าเป็นคนละเพลง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในการบรรเลง (ดุซงึ่ มีป้อม, 2563, น.11)

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพลงเดี่ยวเป็นกลวิธีการบรรเลงเพลงที่เป็นส่วนกลอนในลักษณะพิเศษ สร้างสรรค์ขึ้นเพื่ออวดฝีมือ ทักษะของนักดนตรีสมัยก่อนนั้นครูแต่ละสำนักที่ประดิษฐ์คิดค้นเพลงเดี่ยวส่วนใหญ่ใช้เพลงที่มีทำนองทางพันไม่มีลูกล้อ ลูกชัดเพราะสามารถสร้างสรรค์ส่วนกลอนได้มากกว่าเพลงที่มีลักษณะลูกล้อ ลูกชัด แต่ปัจจุบันการสร้างสรรคเพลงเดี่ยวเปลี่ยนจากการใช้เพลงดังที่ได้กล่าวมา กล่าวคือผู้สร้างสรรค์เพลงเดี่ยวสามารถนำเพลงใดก็ได้

ที่เห็นสมควรว่า มีความเหมาะสมกับทักษะของผู้บรรเลง โดยผู้แต่งเพลงเดี่ยวสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นเพลงเดี่ยว เพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่อันจะเกิดประโยชน์ต่อวงการดนตรีไทย อีกประการหนึ่งครูดนตรีไทย ในอดีตมิได้กำหนดกฎเกณฑ์ใด ๆ ถึงการสร้างสรรคเพลงเดี่ยวไว้ ฉะนั้นครูดนตรีไทยหรือนักดนตรีไทยที่มีความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นเพลงเดี่ยว จึงสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางค์ศิลป์ไทยประเภทเพลงเดี่ยวได้อย่างไม่ผิดกฎหรือข้อบังคับใด ๆ เพียงแต่ควรรียดหลักหรือศึกษาขนบปฏิบัติด้านดนตรีไทยตามจารีตในการสร้างสรรค์ ที่โบราณอาจารย์ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างถูกต้อง

ดังนั้น ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ซึ่งเป็นเพลงไทยสำเนียงจีนมีท่อนเดี่ยว 4 จังหวะหน้าทับ โดยครูพุ่ม บำปุยะวาทย์เป็นผู้แต่งและขยายเป็นอัตรา 3 ชั้น เป็นทางพื้นทั้งเดี่ยวแรกและเดี่ยวหลัง ต่อมาเมื่อพ.ศ. 2510 ต่อมาครูบุญยงค์ เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) จึงได้นำมาแต่งเดี่ยวเปลี่ยนทั้งสามชั้นและ 2 ชั้นเพิ่มเติมให้มีอัตรา 2 ชั้นและตัดลงเป็นชั้นเดี่ยวให้ครบเป็นเพลงเถา โดยครูสกล แก้วเพ็ญภาค เป็นผู้ประพันธ์ทางขับร้องของเพลงให้เกิดความไพเราะ จนเป็นที่นิยมใช้บรรเลงกันในหมู่นักดนตรีไทยอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน เพลงกลายเยี่ยมห้องมีบทบาทในวัฒนธรรมดนตรีไทยหลายด้าน เช่นการบรรเลงเพื่ออวดฝีมือในพิธีไหว้ครูดนตรีไทยและครูดนตรีไทยหลาย ๆ ท่านได้นำมาเป็นเพลงต้นในการบรรเลงปีพาทย์นางหงส์แล้วเรียกว่า เพลงเรื่องกลายเยี่ยมห้องรวมถึงอัตราจังหวะ 2 ชั้นถูกบรรจุอยู่ในเพลงประเภทการประกอบการแสดงต่าง ๆ โขน ละครหรือลิเก เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ทางดนตรีขึ้นใหม่ในลักษณะของการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้มและเพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในแนวทางการอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น

การบททวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม โดยได้นำแนวคิดของพินิจ ฉายสุวรรณ (2560, น.132) ที่กล่าวว่า “การแต่งเพลงนั้น ผู้แต่งแต่ละท่านจะต้องผ่านการเรียนรู้ในการประดิษฐ์ คิดค้น และการด้นกลอนมาก่อนในเบื้องต้น ก่อนที่จะเดินทางมาถึงจุดที่จะสามารถเป็นนักแต่งเพลงไทยที่มีชื่อเสียงได้ โดยเฉพาะต้องผ่านการเรียนรู้ทางด้านศิลปะการดนตรีไทยอยู่สามขั้นด้วยกัน คือ 1) การเรียนรู้การประดิษฐ์ คิดค้น และการเรียนรู้การด้นกลอนสดจากครูผู้สอน 2) การเรียนรู้ทำนองเพลงประเภทเพลงเรื่องต่าง ๆ 3) การเรียนรู้ทำนองเพลงของครู อาจารย์ต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ไว้และเป็นที่นิยมของบรรดานักดนตรีทั่วไป” ตลอดจน ทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีของ จี ศรีนิวาสนัน (2534, น.2) ที่กล่าวอีกว่าการสร้างศิลปะทางดนตรีนั้นเป็นพรสวรรค์เฉพาะตัว และเกิดจากการเคยกระทำซ้ำ ๆ จนเป็นความชำนาญ เมื่อผู้สร้างงานศิลปะทางดนตรีนั้นมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในตัวแล้ว ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ก็จะช่วยส่งเสริมให้การสร้างสรรค์ของผู้สร้างดีขึ้นไม่มากก็น้อยและทำให้เกิด “รส” ในอรรถพเวทซึ่งแปลว่า เวทมนตร์คาถาเพื่อให้เกิดผลดี ตลอดจน การบันดลสิ่งที่เป็นมงคลหรืออัปมงคล คำว่า รส หมายถึง น้ำหวานของพืชต่าง ๆ แต่ในทางสุนทรียศาสตร์ใช้อธิบายความหมายของความชอบใจที่มนุษย์รู้สึกได้กับการดูศิลปะ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ผู้ควบคุมกระบวนการในการสร้างสรรค์และผู้สร้างสรรค์ จำนวน 5 และ 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 20 คน ซึ่งทั้งหมดมาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มปฏิบัติ กลุ่มบุคลากร ประเภทกลุ่มผู้ควบคุมกระบวนการในการสร้างสรรค์ รวมถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดที่ไม่มีโครงสร้าง จะใช้สัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ควบคุมกระบวนการในการสร้างสรรค์ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ควบคุมกระบวนการในการสร้างสรรค์ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ในการพัฒนาทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยต่อไป

2.3 แบบสังเกตชนิดไม่มีส่วนร่วม ใช้ในการสังเกตบุคลากร กลุ่มผู้ควบคุมกระบวนการในการสร้างสรรค์ใช้สำหรับสังเกตสภาพทั่วไป การดำเนินชีวิตประจำวัน วิธีการสอน การดำเนินกิจกรรมในการฝึกปฏิบัติ และเหตุการณ์ทั่วไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ (Basic Survey) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Ascriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

การสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้น

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรคผลงาน คือ การสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้นผู้สร้างสรรคได้ศึกษาแนวคิดการสร้างสรรคมาเป็น แนวทางในการสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้นเพื่อสร้างสรรคสำนวนกลอนระนาตทุ้ม ดังนี้

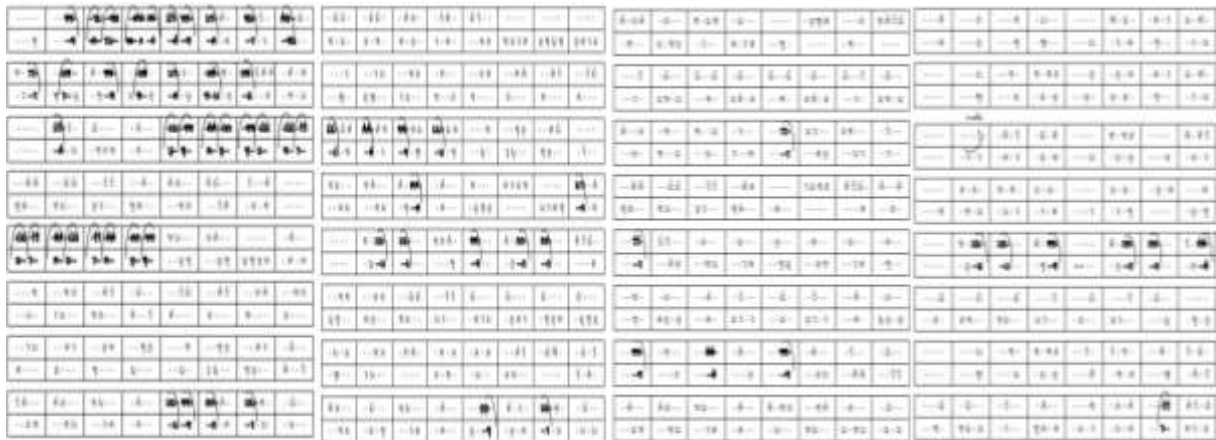
1.1 สร้างสรรคสำนวนกลอนระนาตทุ้มขึ้นใหม่ในรูปแบบทางเต็ยว โดยยึดทำนองหลักโดยมีการดัดแปลงทำนองเดิมให้เปลี่ยนไป เพื่อให้เสียงของลูกตกของสำนวนกลอนที่สร้างสรรคขึ้นตรงกับลูกตกเดิมของทำนองหลัก เพื่อมิให้ผิดหลักของการประพันธ์เพลงไทยตามจารีตของดนตรีไทย และสร้างสรรคสำนวนกลอนให้มีความกลมกลืนกับสำนวนเพลงให้มากที่สุด

1.2 สร้างสรรคโดยใช้ความคิดสร้างสรรค เนื่องด้วยเพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้น เป็นเพลงไทยสำเนียงจีนผู้สร้างสรรคจึงมีแนวคิดในการสร้างสำนวนกลอนที่เป็นสำเนียงภาษาจีนสอดแทรกเพื่อให้การสร้างสรรคทางเต็ยวระนาตทุ้ม เพลงกลยาเยียมห้อง 3 ชั้นเกิดความโดดเด่นรวมถึงใช้เครื่องประกอบจังหวะที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของเพลงไทยสำเนียงจีน เช่น กลองจีนตอก แต่ มาประกอบจังหวะในเพลงเต็ยวในงานสร้างสรรค

1.3 สร้างสรรคโดยการศึกษาสำนวนกลอนระนาตทุ้มจากเพลงไทยสำเนียงจีน จากเพลงเดิมที่ครูโบราณได้สร้างสรรคไว้ และศึกษาทำนองเครื่องดนตรีของชนชาติจีน ที่มีการใช้ทำนองในลักษณะถี่ ๆ โดยอาศัยจินตนาการรวมถึงประสบการณ์และการสัมภาษณ์ครูผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาในการสร้างสรรค ทั้งนี้ผู้สร้างสรรคยึดหลักการบรรจุทำนองใหม่ โดยมีลูกตกทำนองเพลงที่สร้างสรรคขึ้นให้ตรงกับลูกตกทำนองหลัก จากนั้นจึงนำทำนองเพลงที่สร้างสรรคให้ครูผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของทำนองทุกครั้ง

1.4 สร้างสรรค์โดยการใช้สำนวนกลอนอิสระ ด้วยผู้สร้างสรรค์มีประสบการณ์ด้านการบรรเลงดนตรีไทยมานาน จึงเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์การใช้สำนวนกลอนแบบอิสระ ในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น โดยไม่ยึดติดกับสำนวนกลอนทางเดี่ยวของครูท่านใดหรือสำนักใด เพื่อให้เกิดสำนวนกลอนที่แปลกใหม่ด้วยการผสมผสาน และความสอดคล้องของสำนวนกลอน ทั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงศึกษาแนวทางหลักการต่าง ๆ ในการประพันธ์ทางเดี่ยวอย่างครบถ้วนจากครูผู้เชี่ยวชาญ

2. รูปแบบของผลงาน คือ ทำนองเพลงในดนตรีไทยสามารถจำแนกได้เป็นสองชนิด คือ ทำนองเพลงทางร้อง ทำนองเพลงในทางบรรเลง ทำนองเพลงในทางบรรเลงนั้นใช้กับเครื่องดนตรีที่มีลักษณะ ตี ตี ตีและเป่าเท่านั้น ฉะนั้น การสร้างสรรค์ทำนองเพลงจึงมีจุดประสงค์หลายประการ เช่น แสดงถึงภูมิปัญญาของผู้สร้างสรรค์ แสดงถึงทักษะของผู้บรรเลง เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับต่อผู้บริโภคงานศิลปะที่สร้างสรรค์ โดยอาศัยทำนองเดิมเป็นหลัก ผู้สร้างสรรค์จึงรังสรรค์ทำนองขึ้นมาใหม่หรือที่เรียกกันว่าทางเปลี่ยนหรือการแปรทำนอง การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ผู้สร้างสรรค์ได้นำและเลียนแบบทำนองเพลงไทยสำเนียงจีน เพื่อสร้างสำนวนกลอนเป็นเพลงเดี่ยว รวมทั้งนำมาผสมผสานกับทำนองของเพลงไทยให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืน

แผนภาพที่ 1 โน้ตเพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น (ที่มา: จักกฤษณ์ วัฒนากุล, 2566)

3. จังหวะ คือ การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดการบรรเลงเครื่องกำกับจังหวะเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการบรรเลงเพลงประเภทเพลงเดี่ยวที่ใช้वादทักษะของผู้สร้างสรรค์และผู้บรรเลงเพื่อให้เกิดความไพเราะงดงามของท่วงทำนองและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของเพลงเดี่ยว ดังนี้

3.1 ท่อนที่ 1 เมื่อเริ่มประโยคแรกผู้สร้างสรรค์มีวัตถุประสงค์เพื่อวาดความคล่องแคล่วและวาดสำนวนกลอนที่สร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้นในท่อนที่ 1 เที้ยวที่ 1 จึงเริ่มจากการใช้จังหวะสามชั้นบรรเลงประกอบการบรรเลงเดี่ยวไปจนจบเที้ยวแรก ตามหลักการบรรเลงเพลงเดี่ยวส่วนมากจะเริ่มจากแนวซ่าเพื่อโชว์สำนวนกลอนของเครื่องดนตรีประเภทนั้น ๆ จากนั้นเที้ยวที่ 2 ประโยคแรกเป็นการบรรเลงลักษณะพิเศษของเพลงเดี่ยว คือ การตี้อย่างจังหวะและห้ามเสียงด้วยมือขวาเพื่อให้เกิดสำนวนกลอนในลักษณะพิเศษ จึงเร่งแนวเพลงเพื่อเพิ่มให้จังหวะมีความกระชับยิ่งขึ้นแต่ยังคงอัตราสามชั้น

แผนภาพที่ 2 อัตราจังหวะ ท่อนที่ 1 (ที่มา: จักกฤษณ์ วัฒนากุล, 2566)

3.2 ท่อนที่ 2 ประโยคแรกเป็นการใช้สำนวนกลอนที่มีอยู่ในเพลงเดี่ยวทั่วไปในลักษณะการตีเล่นมือ มีทั้งการตีแบบสวนและตีตาม จากนั้นเป็นการตีในลักษณะห้ามเสียงด้วยมือซ้ายในลักษณะการตีแบบการตีไล่เสียงจากเสียง ซอล ไปถึงเสียง มีสูงจนจบวรรคแรกในท่อนที่แปด จากนั้นใช้สำนวนกลอนทางระนาดทุ้ม โดยใช้กลวิธีการตีปิดมือเพื่อห้ามเสียงด้วยมือขวาและใช้สำนวนกลอนแบบธรรมดาที่อยู่ในเพลงเดี่ยวทั่วไปเพื่อส่งสำนวนกลอนไปในลักษณะการตีแบบคู่ 12 สลับกับการตีคู่แปด และมีการใช้มือขวาตีหลายพยางค์ติดต่อกันและใช้อัตราจังหวะสามชั้นจนถึงท่อนที่ 32 เพื่อเป็นการผ่อนแรงของผู้บรรเลงและให้เสียงที่ใช้บรรเลงนั้น มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากนั้นสร้างทำนองให้มีความกระชับมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้ใช้อัตราจังหวะ 2 ชั้นเพื่อส่งทำนองเข้าสู่สำเนียงจีนในท่อนที่ 2 และเปลี่ยนการใช้จังหวะ 2 ชั้น เป็นจังหวะพิเศษในอัตราจังหวะเพลงไทยสำเนียงจีนสลับกับอัตรา 2 ชั้นจนจบเพลง

แผนภาพที่ 3 อัตราจังหวะท่อนที่ 2 (ที่มา: จักกฤษณ์ วัฒนากุล, 2566)

4. คุณลักษณะของเสียง คือ การสร้างสรรค์ทางเดียวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้นผู้สร้างสรรค์เลือกใช้เสียงโน้ตหลายระดับเพื่อให้เกิดท่วงทำนองที่มีความสอดคล้องกับสำเนียงเพลง

4.1 การใช้สำนวนกลอนทางระนาดทุ้มแบบธรรมดาระดับเสียงที่ออกมาเน้นปานกลาง เพื่อสื่อถึงอารมณ์ความอ่อนโยนเรียบง่ายเมื่อฟังเกิดความสบาย

4.2 การใช้สำนวนกลอนโลดโผนระดับเสียงที่ออกมาเน้นมีความหนักแน่นด้วยสำนวนกลอน โดยมีทั้งเสียงสูง เสียงต่ำ สื่อถึงอารมณ์สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ

4.3 การใช้สำนวนกลอนออกภาษา ซึ่งมีสำนวนกลอนที่เกิดความแตกต่างจากสำนวนกลอนดังที่ได้กล่าวมา การสร้างสรรค์สำนวนกลอนภาษาจึงเป็นสีสันของบทเพลงที่สามารถบอก ถึงวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน การใช้เสียงจึงมีความแตกต่างและหลากหลายด้วยสำเนียงเพลง

5. การประสานเสียง คือ การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้นเป็นการบรรเลงในลักษณะเพลงเดี่ยว กล่าวคือใช้ระนาดทุ้มเป็นเครื่องดำเนินทำนองแต่เพียงชนิดเดียว ส่วนเครื่องดนตรีชนิดอื่นนั้นจัดอยู่ในประเภทเครื่องประกอบจังหวะ แล้วแต่โอกาสว่าผู้สร้างสรรค์จะให้บรรเลงในช่วงใด ฉะนั้นการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น จึงไม่มีเทคนิคหรือสอดแทรกกลวิธีการสอดประสานเป็นส่วนประกอบในเพลงเดี่ยว

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

เพื่อสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น พบว่า การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น จัดอยู่ในกลุ่มเสียง ซอล ลา มี เร โดมีลักษณะเป็นเพลงไทยสำเนียงจีน ซึ่งกลุ่มเสียงดังกล่าวนี้สามารถพบได้ในประเภทเพลงไทยสำเนียงจีน ตามที่ครูหลาย ๆ ท่านได้สร้างสรรค์ไว้ เช่น เพลงจีนลั่นถัน เถา เพลงจีนขิมเล็ก เถา หรือที่เรียกกันว่าเพลงภาษา จากการศึกษาพบว่า เพลงกลายเยี่ยมห้องเกิดขึ้นในเพลงสมัยอยุธยา โดยมีเพียงอัตราจังหวะ 2 ชั้น ไม่มีที่ยาวเปลี่ยนและเป็นเพลงท่อนเดียวมีความยาวจำนวน 4 จังหวะหน้าทับ ใช้เพื่อบรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร ต่อมาครูพุ่ม บาปุยะวาทย์ เป็นผู้แต่งขยายเพิ่มเป็นอัตรา 3 ชั้นเป็นทางพันทั้งที่ยาวแรกและที่ยาวหลัง จากนั้นเมื่อพุทธศักราช 2510 ครูบุญยงค์ เกตุคง (ศิลปินแห่งชาติ) สาขาศิลปะการแสดง ดนตรีไทยปีพุทธศักราช 2531 จึงนำมาแต่งเพิ่มเติม ให้มีที่ยาวเปลี่ยนทั้ง 3 ชั้นและ 2 ชั้น และตัดลงเป็นชั้นเดียวจนครบเป็นเพลงเถา บรรจุทำนองและเนื้อร้องโดย ครูสกล แก้วเพ็ญภาค ต่อมาเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายในหมู่นักดนตรีไทย ทำให้ครูดนตรีไทยในสำนักต่าง ๆ รวมทั้งนักดนตรีไทยสามารถแสดงภูมิรู้ คิดสำนวนกลอนที่ใช้บรรเลงได้ตามความเหมาะสม ด้วยกลุ่มเสียงของเพลงนั้นสามารถแปรทำนองได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น ผู้สร้างสรรค์จึงได้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น โดยผ่านวิธีการคิดหลักการสร้างสรรค์ตามกระบวนการดังที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น การสร้างสรรค์สำนวนกลอนทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจและแนวคิดจากเพลงไทยสำเนียงจีนตามที่ได้ศึกษาจากครูดนตรีไทย ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระนาดทุ้ม รวมถึงจินตนาการและประสบการณ์ทางด้านดนตรีไทยที่ได้รับความรู้ทางด้านระนาดทุ้มจากครูดนตรีไทยหลาย ๆ ท่าน โดยนำมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำมาผสมผสานเป็นทางเดี่ยวตามแนวคิด เพื่อให้ครอบคลุมประกอบของคุณลักษณะของเพลงเดี่ยวระนาดทุ้ม อีกทั้ง ยังสอดแทรกท่วงทำนองภาษาเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และกลวิธีลีลาในการบรรเลงเพลงเดี่ยวเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ความไพเราะของทางเดี่ยวเพลงไทยสำเนียงจีนอย่างครบถ้วน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา นักดนตรีไทย และผู้ที่มีความสนใจในงานสร้างสรรค์

การอภิปรายผล

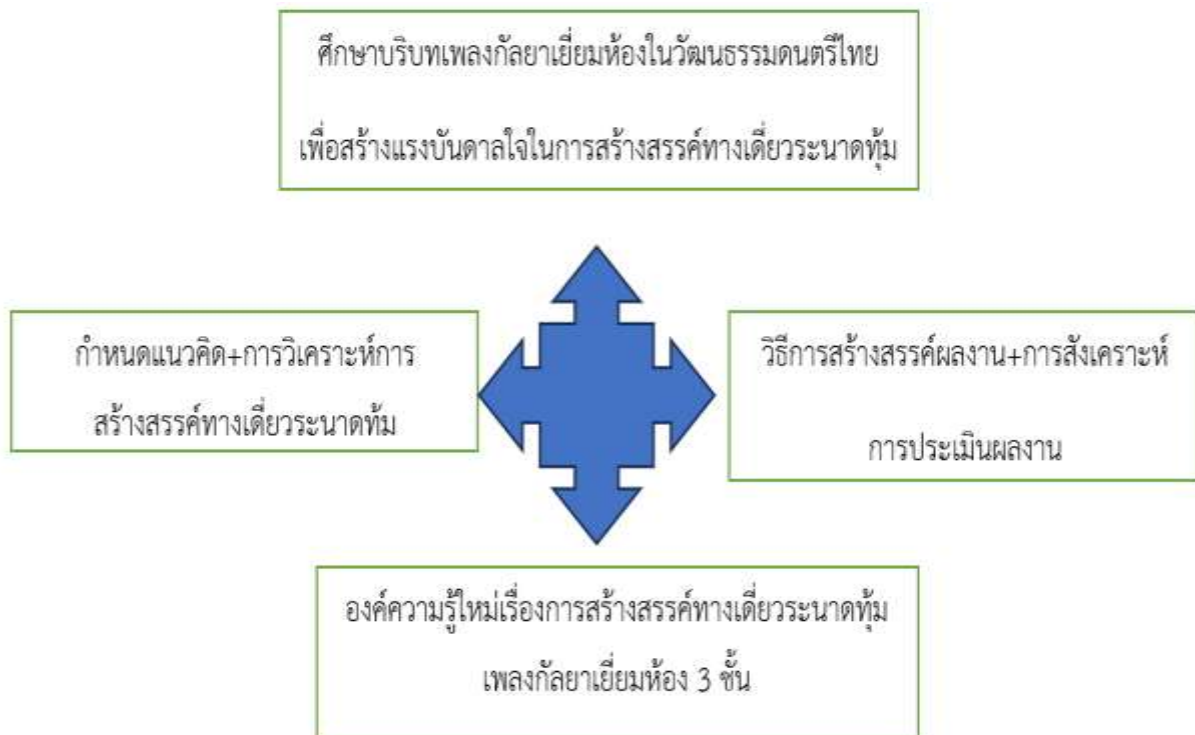
การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงกลายเยี่ยมห้อง 3 ชั้น เป็นการสร้างสรรค์สำนวนกลอนในลักษณะต่าง ๆ เป็นทำนองทางเดี่ยวระนาดทุ้ม โดยยึดทำนองหลักเป็นสารถีและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์สำนวนกลอน ซึ่งสอดคล้องกับพินิจ ฉายสุวรรณ (2560, น.132) กล่าวว่า การแต่งเพลงนั้น ผู้แต่งแต่ละท่านจะต้องผ่านการเรียนรู้ในการประดิษฐ์ คิดค้น และการด้นกลอนมาก่อน ในเบื้องต้น ก่อนที่จะเดินทางมาถึงจุดที่จะสามารถเป็นนักแต่งเพลงไทยที่มีชื่อเสียงได้ โดยเฉพาะต้องผ่านการเรียนรู้ทางด้านศิลปะการดนตรีไทยอยู่สามขั้นด้วยกัน คือ 1) การเรียนรู้การประดิษฐ์ คิดค้น และการเรียนรู้การด้นกลอนสดจากครูผู้สอน 2) การเรียนรู้ทำนองเพลงประเภทเพลงเรื่องต่าง ๆ 3) การเรียนรู้ทำนองเพลงของครู อาจารย์ต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ไว้และเป็นที่ยอมรับของบรรดานัก

ดนตรีทั่วไป นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทางด้านดนตรีของ จี ศรีนิวาสน์ (2534, น.2-3) กล่าวว่า การสร้างศิลปะทางดนตรีนั้นเป็นพรสวรรค์เฉพาะตัวและเกิดจากการเคยกระทำซ้ำ ๆ จนเป็นความชำนาญสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างศิลปะทางดนตรีและศิลปะแขนงอื่น ๆ เมื่อผู้สร้างงานศิลปะทางดนตรีนั้นมีสิ่งเหล่านี้ในตัวแล้ว ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ก็จะช่วยส่งเสริมให้การสร้างสรรค์ของผู้สร้างดีขึ้นไม่มากก็น้อยและทำให้เกิด “รส” หมายถึงน้ำหวานของพืชต่าง ๆ แต่ในทางสุนทรียศาสตร์ใช้อธิบายความหมายของความชอบที่มนุษย์รู้สึกได้กับการดูศิลปะ ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์กำหนดการสร้างสำนวนกลอนให้สอดคล้องกันกับสำนวนกลอนที่มีความแตกต่างด้วยสำเนียงภาษาถิ่นบ้าง ทำให้ทางเดียวระนาดทุ้มมีการผูกสำนวนกลอนที่มีความสอดคล้องและมีการเรียบเรียงเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในแต่ละประโยคอย่างเหมาะสม ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสำนวนกลอนในลักษณะต่าง ๆ ในทางเดียวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ มีข้อค้นพบ คือ การสร้างสรรค์ทางเดียวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น เป็นการศึกษาบริบทเพลงกลยาเยี่ยมห้องในวัฒนธรรมดนตรีไทย ได้แก่ 1) บรรเลงในลักษณะอวตภูมิปัญญาของครูผู้ประพันธ์บทเพลงและความสามารถของผู้บรรเลงในพิธีมงคลต่าง ๆ 2) บรรเลงในลักษณะวงปี่พาทย์นางหงส์ในวงอวมงคล 3) บรรเลงในลักษณะการบันทึกเสียงเพื่อเผยแพร่และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม 4) บรรเลงในลักษณะประกอบการแสดง โขน ละคร 5) บรรเลงในลักษณะเพลงเดี่ยว ตลอดจนการสร้างสรรค์ทางเดียวระนาดทุ้ม เพลงกลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น เป็นการสร้างสำนวนกลอนในลักษณะต่าง ๆ เป็นทำนองทางเดียวระนาดทุ้ม โดยยึดทำนองหลักเป็นสารัตถะและเป็นแนวทางในการสร้างสำนวนกลอน ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์กำหนดการสร้างสำนวนกลอนให้สอดคล้องกันบ้าง สำนวนกลอนที่มีความแตกต่างด้วยสำเนียงภาษาถิ่นบ้าง ทำให้ทางเดียวระนาดทุ้มมีการผูกสำนวนกลอนที่มีความสอดคล้องและมีการเรียบเรียงเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในแต่ละประโยคอย่างเหมาะสมตามขั้นตอน ดังนี้

แผนภาพที่ 4 กรอบสรุปข้อค้นพบ (ที่มา: จักกฤชณ์ วัฒนากุล, 2566)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำผลงานเพลงกัลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น บรรจุลงในหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านดนตรี เพื่อทราบถึงกระบวนการสร้างสรรค์ การประพันธ์บทเพลงอย่างมีกรอบตามจารีตของดนตรีไทย

1.2 ควรนำเพลงกัลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น เผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าจะเป็นสื่อออนไลน์ หรือการบรรเลงในพิธีกรรม ประเพณีต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำกระบวนการประพันธ์เพลงสร้างทางด้านดนตรีไทย กัลยาเยี่ยมห้อง 3 ชั้น ไปเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ ประพันธ์เพลงทางด้านดนตรีไทยในรูปแบบจารีตและร่วมสมัย เพื่อให้เกิดสุนทรียรสทางดนตรีในหลากหลายรูปแบบ

2.2 ควรมีการประพันธ์เพลง ในรูปแบบสร้างสรรค์ให้เกิดความร่วมมือ เพื่อจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงไปตามยุคสมัย และให้เกิดความไพเราะในหลากหลายรูปแบบมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จี ศรีนิวาสน์. (2534). *สุนทรียศาสตร์ ปัญหาและทฤษฎีว่าด้วยความงามและศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาภูมิราชวิทยาลัย.

ดุขฎี มีป้อม. (2556). *การสืบทอดเพลงเดี่ยวระนาดทุ้มทางครุฑม บายุวาทย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2563). *การประพันธ์ทางเดี่ยวระนาดทุ้ม เพลงสุตสวางน้อตรารจิงหะสี่ชั้นและสามชั้น*. (ทุนสนับสนุนงานสร้างสรรค์). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *การปรับตัวดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

พินิจ ฉายสุวรรณ. (2540). *ที่ระลึกในงานพระทานเพลิงศพนายพินิจ ฉายสุวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ) สาขาศิลปะการแสดง*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนการเวลา.